

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології та методики
навчання англійської мови**

Кваліфікаційна робота

**ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ
ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ “ INSTAGRAM ””**

**Спеціальність 014 Середня освіта
Предметна спеціальність 014.02 (Мова та
зарубіжна література (із зазначенням мови))
Освітня програма «Середня освіта (Англійська мова,
німецька/французька мови та літератури,
зарубіжна література)»**

Здобувача другого (магістерського)
рівня вищої освіти, групи м СОАМ - 22
Рудик Діани Михайлівни

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
кандидат педагогічних наук, доцент
Клименко Анатолій Олегович

РЕЦЕНЗЕНТ:
кандидат педагогічних наук, доцент
Обіход Інна Василівна

АНОТАЦІЯ

Рудик Д. М. Формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників засобами соціальної мережі Instagram. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціальність 014.021 (Мова та зарубіжна література (англійська)), освітня програма «Середня освіта (Англійська мова, німецька/французька мови та літератури, зарубіжна література)». Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2025. 110 с.

У роботі розкрито теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у цифровому освітньому середовищі. Охарактеризовано психолого-педагогічні особливості учнів 9–11 класів та обґрунтовано використання соціальної мережі Instagram як ефективного засобу розвитку мовленнєвих, лексико-граматичних і соціокультурних умінь. Розроблено та апробовано комплекс вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи. Результати експериментального навчання засвідчили ефективність запропонованої методики.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетентність, Instagram, соціальні мережі, цифрові технології, старшокласники.

ABSTRACT

Rudyk D. M. *Formation of Foreign Language Communicative Competence of High School Students Using Instagram.* Master's qualification paper in Specialty 014 Secondary Education, Subject Specialty 014.021 (Language and Foreign Literature (English)), Educational Program "Secondary Education (English, German/French Languages and Literature, Foreign Literature)". Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University. – Ternopil, 2025. – 110 p.

The thesis outlines the theoretical principles of forming foreign language communicative competence of high school students in a digital educational environment. The psychological and pedagogical features of students in grades 9–11 are characterized and the use of the social network Instagram as an effective means of developing speech, lexical, grammatical and sociocultural skills is substantiated. A set of exercises for forming foreign language communicative competence of high school students has been developed and tested. The results of experimental training have shown the effectiveness of the proposed methodology.

ВСТУП.....	4.
Розділ 1. Теоретичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у цифровому середовищі	
1.1. Сутність та складові іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів.....	7
1.2. Психолого-педагогічні особливості учнів старшої школи.....	12
1.3. Використання соціальних мереж як засобу навчання іноземних мов	19
Висновки до розділу 1.....	25
Розділ 2. Методичні аспекти формування ІКК учнів 9-11 класів використанням Instagram	
2.1. Етапи формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів засобами соцмережі.....	26
2.2. Комплекс вправ для формування ІКК старшокласників за допомогою соціальної мережі Instagram.....	34
Висновки до розділу 2	41
Розділ 3. Експериментальна перевірка методики формування іншомовної комунікативної компетентності за допомогою Instagram.	
3.1. Підготовка та проведення експериментального дослідження.....	43
3.2. Аналіз результатів експериментального навчання та їх узагальнення.....	47
Висновки до розділу 3	54
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Сучасні тенденції освітнього розвитку характеризуються активною цифровізацією навчального процесу та зосередженням на компетентнісному підході, у межах якого іншомовна комунікативна компетентність постає ключовим елементом підготовки молоді до функціонування в глобалізованому світі. Зростання вимог до володіння іноземними мовами, зумовлене інтеграцією України в європейський освітній і культурний простір, робить необхідним пошук ефективних методичних рішень, що враховують інтереси, потреби та когнітивні особливості сучасних старшокласників.

Соціальні мережі, зокрема Instagram, сьогодні відіграють роль не лише платформи для соціальної взаємодії, але й ефективного освітнього ресурсу. Вони забезпечують автентичне мовне середовище, мотивують учнів, а також допомагають формуванню критичного мислення та розвитку творчих здібностей. Незважаючи на активне дослідження цифрових технологій у сфері навчання мов, методичне обґрунтування й експериментальна перевірка результативності використання Instagram для формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів лишається недостатньо вивченим, що підкреслює особливу актуальність цієї теми.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- розроблено та впроваджено у навчальний процес комплекс вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників на основі використання соціальної мережі Instagram;
- уточнено зміст терміна «іншомовна комунікативна компетентність», а також пов'язаних із ним понять «мовна компетентність», «мовленнєва компетентність», «соціокультурна компетентність» і «стратегічна компетентність» у контексті навчання іноземної мови старшокласників засобами соціальної мережі Instagram.

Об'єктом дослідження - процес формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у навчальному процесі.

Предметом дослідження - методика формування іншомовної комунікативної компетентності учнів 9 – 11 класах засобами соціальної мережі Instagram.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці та експериментальній перевірці комплексу вправ на формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників із використанням соціальної мережі Instagram.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- проаналізувати сутність та структуру іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи;
- вивчити психолого – педагогічні особливості старшокласників як суб'єктів іншомовного навчання;
- дослідити можливості соціальних мереж, зокрема Instagram, як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності;
- визначити етапи формування ІКК старшокласників у цифровому середовищі;
- розробити комплекс вправ для формування ІКК учнів 9 -11 класів засобами Instagram;
- організувати та провести експериментальне навчання для перевірки ефективності розробленого комплексу вправ;
- проаналізувати та узагальнити результати експериментального дослідження.

Методи дослідження для розв'язання поставлених завдань використано комплекс теоретичних та емпіричних методів: аналіз психологічної, педагогічної, лінгводидактичної літератури та нормативних документів; узагальнення, класифікація, моделювання; спостереження, анкетування, тестування; кількісна та якісна обробка експериментальних даних.

Теоретичне значення дослідження полягає у розробці та науковому обґрунтуванні підходів до використання соціальних мереж як інструмента для

формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) учнів старших класів,

Практичне значення полягає уможливленості застосування комплексу вправ для навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти. Це сприятиме вдосконаленню комунікативних навичок учнів, а також дозволяє адаптувати дану розробку для використання на різних соціальних платформах.

Апробація результатів дослідження здійснювалася під час педагогічної практики у Тербовлянській ЗОШ I–III ступенів № 2 Тернопільської області, де було впроваджено розроблену методику.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У **першому розділі** розкрито теоретичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у цифровому освітньому середовищі, зокрема визначено сутність і складові іншомовної комунікативної компетентності, охарактеризовано психолого-педагогічні особливості учнів старшої школи та проаналізовано можливості використання соціальних мереж як засобу навчання іноземних мов.

Другий розділ присвячено методичним аспектам формування іншомовної комунікативної компетентності учнів 9–11 класів із використанням соціальної мережі Instagram. У ньому окреслено етапи формування зазначеної компетентності та представлено авторський комплекс вправ, спрямований на розвиток іншомовної комунікативної компетентності старшокласників.

У **третьому розділі** подано опис експериментальної перевірки ефективності розробленої методики, висвітлено підготовку та проведення педагогічного експерименту, а також здійснено аналіз та узагальнення результатів експериментального навчання.

Розділ 1. Теоретичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у цифровому середовищі

1.1. Сутність та складові іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів

Формування іншомовної комунікативної компетентності є одним із основних питань сучасної методики навчання іноземних мов. Це зумовлено тим, що сучасна освіта дедалі більше орієнтується на компетентнісний підхід, який акцентує увагу не лише на засвоєнні знань, а й на розвитку навичок їх практичного застосування в реальних життєвих і комунікативних ситуаціях [2, с. 19]. У контексті глобалізації та цифровізації суспільства володіння іноземною мовою стає неодмінною передумовою інтеграції особистості у світовий культурний простір. Для старшокласників, які проходять етап професійного самовизначення, іншомовна компетентність відіграє значну роль у забезпеченні соціальної мобільності, академічних досягнень і можливості для самореалізації.

У сучасній науковій літературі поняття "компетентність" та "компетенція" мають чітке розмежування за змістовим наповненням. Згідно з теорією Н. Хомського, компетенція (competence) визначається як знання мовної системи, що дозволяє створювати та розуміти необмежену кількість речень у рамках конкретної мови. [2, с. 43]. Згодом це поняття набуло міждисциплінарного значення, започаткувавши трактування його як сукупності знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективну діяльність людини в певній професійній чи життєвій сфері.

Українські дослідники, зокрема О. Пометун, Н. Бібікі О. Савченко, визначають компетентність як інтегративну властивість особистості, що проявляється у здатності діяти, спираючись на набутий досвід і знання [27 с. 25]. О. Пометун описує компетентність як здатність людини застосовувати знання, навички й методи діяльності у нових обставинах, що дає змогу ефективно брати участь у різних сферах життя [27, с. 27]. При цьому компетенція розглядається як сукупність знань і вмінь у конкретній галузі,

тобто потенціал, тоді як компетентність відображає реальну здатність використовувати цей потенціал на практиці.

Компетентність можна описати як підсумковий результат освіти, який відображає ступінь сформованості здатності людини до автономного, усвідомленого та результативного використання набутих знань у практичній діяльності [2, с. 21].

Термін "комунікативна компетентність" був вперше запропонований американським соціолінгвістом Д. Хаймсом у 1972 році як доповнення до концепції, розробленої Н. Хомським [52, с. 34]. Відмінність цієї компетентності полягає в тому, що вона включає не тільки знання граматичних правил, але й здатність застосовувати їх у відповідному соціальному контексті. Таким чином, комунікативна компетентність передбачає вміння ефективно й доречно спілкуватися.

Відповідно до моделі М. Канале та М. Свайна, комунікативна компетентність охоплює чотириосновні компоненти: граматичний, соціолінгвістичний, дискурсивний і стратегічний [42, с. 5]. Згодом Л. Бахман у своїх дослідженнях 1990 року уточнив дану структуру, додавши ще один ключовий елемент – психофізіологічний компонент, який забезпечує автоматизованість мовленнєвих дій [36, с. 64] .

У педагогічному середовищі комунікативна компетентність розглядається як здатність людини здійснювати результативну взаємодію з іншими через мовні засоби, враховуючи соціальні норми, цінності та контекст спілкування [2, с. 23]. Цей тип компетентності лежить в основі методології комунікативного підходу у викладанні іноземних мов.

Іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) є складовою загальної комунікативної компетентності та відображає здатність людини володіти іноземною мовою для цілей спілкування і міжкультурної взаємодії. Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, ІКК розглядається як здатність здійснювати комунікативну діяльність, використовуючи лінгвістичні, соціолінгвістичні та прагматичні ресурси [45, с. 9].

Українська дослідниця О. Бігич акцентує увагу на тому, що іншомовна комунікативна компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка дозволяє ефективно користуватися іноземною мовою у різноманітних соціокультурних ситуаціях, застосовуючи відповідні мовні засоби [3, с. 41] . Л. Ніколаєва зосереджується на діяльнісному аспекті цієї компетентності, описуючи її як здатність особистості здійснювати мовленнєву поведінку згідно з комунікативними намірами та соціальними ролями [20 , с. 33].

У цьому дослідженні за основу взято визначення О. Бігич, адже воно найточніше відображає взаємозв'язок між мовною, соціокультурною та особистісно-діяльнісною складовими ІКК, що є важливим для формування компетентності в цифровому середовищі.

Спираючись на дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних науковців (М. Canale, М. Swain, L. Bachman, О. Бігич, Л. Ніколаєва), можна визначити такі ключові складові ІКК:

- Мовна компетентність включає знання лексичних, граматичних, фонетичних і орфографічних норм мови, що забезпечують правильність використання мовлення [36, с. 72].
- Мовленнєва компетентність характеризується вмінням застосовувати набуті мовні знання у чотирьох видах діяльності: слуханні, говорінні, читанні та письмі [36, с. 72].
- Соціокультурна компетентність передбачає обізнаність із культурними нормами, традиціями та моделями поведінки країни, мова якої вивчається. [20, с. 38]
- Дискурсивна компетентність відображає здатність логічно й послідовно будувати висловлювання, забезпечуючи смислову цілісність тексту [42, с. 10].
- Стратегічна компетентність полягає у вмінні долати труднощі спілкування шляхом використання компенсаторних стратегій, таких як перифраз, уточнення чи невербальні засоби [36, с. 80].

- Соціальна компетентність визначається готовністю до взаємодії з іншими людьми, вмінням співпрацювати, проявляти толерантність та досягати порозуміння[2, с. 27].

Отже, іншомовна комунікативна компетентність являє собою складну інтегровану систему, яка поєднує мовні знання, навички спілкування, соціальний досвід та мотиваційно-ціннісні орієнтири.

Формування інформаційно-комунікативної компетентності (ІКК) вимагає врахування вікових і психологічних особливостей старшокласників, адже саме цей етап є ключовим у процесі становлення особистості. Як зазначає Л. Божович, у старшому шкільному віці активно розвивається самосвідомість, формується світогляд, а також закладаються основи моральних та соціальних орієнтацій[6, с. 56]. Для цього вікового періоду характерні підвищена рефлексивність, прагнення до самостійності й потреба у само актуалізації.

Г. Костюк звертає увагу на те, що мислення учнів старших класів набуває абстрактно-логічного характеру, сприяючи розвитку аналітичних здібностей і критичності суджень. Це створює сприятливі умови для усвідомленого засвоєння навичок іншомовної діяльності [14, с. 42]. Паралельно з цим мотивація до навчання все більше залежить від особистісних інтересів, прагнення до професійної самореалізації та потреби в міжособистісному спілкуванні.

З погляду психології та педагогіки, вивчення іноземних мов у старших класах школи повинно базуватись на інтерактивних методах, які сприяють розвитку самовираження, творчих здібностей і автентичного спілкування. Для цього вікового періоду характерна висока чутливість до цифрових технологій, соціальних мереж і мультимедійного контенту, що робить використання цифрового середовища ефективним інструментом у формуванні іншомовної комунікативної компетентності [2, с. 29] . Це підводить до необхідності детального розгляду інтегративної природи всіх складових ІКК та додаткових елементів, які набувають особливої ваги в умовах сучасного освітнього простору.

Для старшокласників характерна висока чутливість до цифрових технологій, соціальних мереж і мультимедійного контенту, що робить використання цифрового середовища ефективним інструментом у формуванні іншомовної комунікативної компетентності. Це підводить до необхідності детального розгляду інтегративної природи всіх складових іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) та додаткових елементів, які набувають особливої уваги в умовах сучасного освітнього простору.

Інтегративна природа складових ІКК варта значної уваги. На практиці всі перелічені компоненти іншомовної комунікативної компетентності діють як єдина інтегрована система. Наприклад, успішна участь у діалозі вимагає не лише правильного використання граматичних конструкцій, що є частиною мовної компетентності, а й доречного вибору лексики та стилю мовлення відповідно до контексту та статусу співрозмовника, що належить до соціокультурної компетентності. Крім того, стратегічна компетентність допомагає заповнювати прогалини у знаннях через застосування мовленнєвих стратегій. Отже, іншомовна комунікативна компетентність являє собою динамічну властивість особистості, яка розкривається у процесі реальної взаємодії.

Інтегрований характер складових іншомовної комунікативної компетентності варто розглядати як систему, де всі елементи функціонують у взаємодії, а не ізольовано. У реальних умовах, успішне спілкування, наприклад, у діалозі (мовленнєва компетентність), потребує не лише правильного використання граматики (мовна компетентність), але й адекватного добору лексики та стилістики відповідно до соціального контексту і статусу співрозмовника (соціокультурна компетентність). Крім того, важливо вміти застосовувати стратегії для подолання можливих лексичних труднощів (стратегічна компетентність). Тож іншомовна комунікативна компетентність є здатністю, яка проявляється динамічно у процесі живої комунікації.

Старшокласникам опанування іншомовної комунікативної компетентності ускладнюється вимогою одночасно інтегрувати мовні знання, психологічну готовність до спілкування та розвинену міжкультурну свідомість.

При цьому формування такої компетентності спрямоване на розвиток вторинної мовної особистості, котра здатна бути посередником між рідною культурою та культурою іноземної мови.

У сучасних моделях розвитку іншомовної комунікативної компетентності все більшої уваги набувають **додаткові компоненти**, що відображають нові вимоги глобалізованого й цифрового суспільства. Такі підходи розширюють традиційну структуру ІКК, доповнюючи її трьома ключовими складовими:

- Між культурна компетентність. Цей аспект виходить за межі соціокультурної компетентності, акцентуючи увагу на умінні вести діалог між культурами, розумінні принципів культурного релятивізму і подоланні етноцентризму та стереотипів. Це передбачає не лише знання про інші культури, але й здатність плідно взаємодіяти з їх представниками.

- Компенсаторна компетентність. Як частина стратегічної компетентності, вона спрямована на вміння інтуїтивно відновлювати контакт в ситуаціях комунікативного збою. Сюди належить здатність запитувати значення незнайомих слів, перефразувати чи використовувати невербальні інструменти, такі як жести або вирази обличчя.

- Інформаційно-технологічна компетентність. У сучасній освітній системі цифрові навички стають невід'ємною складовою ІКК. Володіння цим компонентом включає використання цифрових платформ, онлайн-інструментів для обробки інформації, а також здійснення комунікації іноземною мовою через електронну пошту, вебінари та мультимедійні проєкти.

Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність є комплексною системою, яка об'єднує мовні знання, комунікативні навички, соціальний досвід та мотиваційно-ціннісні пріоритети. Для успішного розвитку цієї компетентності необхідне створення інтегрованого навчального середовища, яке сприяє автентичній і цілеспрямованій між культурно орієнтованій комунікації.

1.2. Психолого-педагогічні особливості учнів старшої школи

Старша школа охоплює учнів віком від 15 до 17 років, для яких характерні складні процеси становлення особистості, активний розвиток пізнавальної діяльності, самосвідомості, формування світогляду та визначення професійних орієнтирів. У цей період відбувається інтенсивний розвиток психічних процесів, емоційно-вольової сфери, соціальних установок і системи цінностей. Ці психолого-педагогічні особливості старшокласників впливають на специфіку проведення освітнього процесу, зокрема навчання іноземних мов та розвиток іншомовної комунікативної компетентності в умовах цифрового середовища [1, с. 45].

Старший шкільний вік є важливим етапом, що завершує підліткову фазу розвитку та знаменує перехід до ранньої юності. Цей період характеризується появою нових психологічних складових: усвідомленням власного «Я», розвитком здатності до саморефлексії, формуванням моральних цінностей, життєвих планів та професійних орієнтирів [5, с. 18]. Учні старших класів прагнуть до самостійності в ухваленні рішень і незалежності від дорослих, але водночас вони потребують емоційної підтримки, визнання та позитивної оцінки власної діяльності.

Згідно з концепцією Л. Виготського, провідною діяльністю старшокласників є навчально-професійна діяльність, яка сприяє формуванню рефлексивного мислення та усвідомленого засвоєння знань [7, с. 74]. Значущими аспектами цього вікового періоду є розвиток теоретичного мислення, здатності до логічних операцій, абстрагування і аналізу. Завдяки розвиненим пізнавальним стратегіям, учні старших класів ефективно використовують сучасні цифрові інструменти для навчання, наприклад, соціальні мережі, платформи для обговорення та створення інформаційного контенту.

Емоційна сфера відіграє особливо важливу роль у цьому віковому періоді. Старшокласники демонструють більшу емоційну стабільність порівняно з підлітками, проте залишаються чутливими до оцінок, висловлених однолітками та вчителями [32, с. 92]. Це безпосередньо впливає на успішність у вивченні

іноземної мови: позитивна емоційна атмосфера в процесі навчання сприяє розкриттю комунікативного потенціалу, тоді як надмірна критика здатна викликати тривожність під час спілкування.

Мотивація до навчання у старшокласників поступово набуває більш внутрішнього характеру: вони починають розуміти значущість освіти для свого майбутнього професійного та особистісного розвитку [10, с. 103]. Однак спостерігається певний розрив між внутрішніми спонуканнями до навчання і зовнішнім впливом, таким як очікування батьків, соціальні норми або тиск, пов'язаний із вступом до університету. Варто зазначити, що цифрове середовище, в якому молодь проводить значну частину часу, відкриває нові можливості для мотивації через такі аспекти, як інтерактивність, приваблива візуалізація та простір для самовираження.

Соціальні мережі, зокрема Instagram, сприяють формуванню прагнення до само презентації та демонстрації власних досягнень. Цей аспект можна ефективно використовувати педагогом як мотиваційний інструмент для розвитку іншомовної компетентності. Застосування автентичних матеріалів, спілкування з носіями мови та створення власного контенту іноземною мовою значно підсилюють внутрішню мотивацію до вивчення мови [21, с. 157].

У старших класах спостерігається значний розвиток пізнавальних процесів, таких як мислення, пам'ять, увага та уява. Абстрактно-логічне мислення стає домінуючим, проте залишається тісно пов'язаним з образним, яке продовжує відігравати важливу роль у вивченні мов [13, с. 67]. Учні цього віку демонструють здатність до критичного аналізу, порівняння фактів, висунування гіпотез і формування аргументованих суджень, що є важливими складовими комунікативної компетентності.

У той же час відзначається індивідуалізація стилів навчання. Одні старшокласники віддають перевагу аналітичному підходу, тоді як інші тяжіють до візуально-креативного чи інтерактивного. Саме тому використання цифрових технологій, що дозволяють урізноманітнювати типи навчальної

діяльності (візуальні, аудіальні, текстові або інтерактивні завдання), відповідає потребам цієї вікової категорії [28, с. 214].

Учні старших класів мають значні здібності до самостійного здобуття знань, що в умовах цифрового навчального середовища проявляється в умінні шукати, аналізувати та критично оцінювати інформацію. Однак через високе інформаційне навантаження існує ризик обмеженого засвоєння матеріалу. У зв'язку з цим педагогам важливо приділяти увагу розвитку медіаграмотності та критичного мислення, які є ключовими складовими іншомовної комунікативної компетентності [8, с. 120].

Спілкування з однолітками має особливе значення для старшокласників, оскільки саме через взаємодію формуються основи соціальної ідентичності, навички співпраці, здатність аргументовано висловлювати свою точку зору та толерантно приймати думки інших [23, с. 88]. Хоча комунікативна активність у цьому віці є природним явищем, у шкільному середовищі вона часто обмежується через формалізований характер навчальної взаємодії. У такій ситуації цифрові платформи, зокрема соціальні мережі, стають простором для невимушеного обміну думками. Це сприяє розвитку мовленнєвої спонтанності, підвищенню впевненості під час висловлювання та загальному вдосконаленню комунікаційних навичок.

Розвиток іншомовної комунікативної компетентності старшокласників потребує уваги до їхньої потреби в автономії. У цьому процесі вчитель відіграє роль не тільки як джерело знань, але й як фасилітатор, який забезпечує можливості для партнерського спілкування, взаємонавчання, спільного пошуку інформації та творчого самовираження [22, с. 54].

У старшому шкільному віці відбувається формування відносно стійкої самооцінки, яка значною мірою впливає на мотивацію до навчання, рівень упевненості в собі та здатність до самоконтролю. Учні старших класів зазвичай критично оцінюють свої можливості, прагнуть до самореалізації, однак часто можуть стикатися з емоційними коливаннями у разі невдач [16, с. 76]. Саме тому в процесі розвитку ІКК важливо акцентувати увагу на підтримці

позитивної самооцінки учнів, стимулювати їх до саморефлексії та самоаналізу мовленнєвої діяльності.

Цифрове середовище, на думку Литвиненко О. здатне мати двоякий вплив на самооцінку: воно може її як підтримувати, так і ослаблювати. Соціальні мережі, завдяки своїй публічності, часто мотивують до саморозвитку, але водночас викликають страх припуститися помилки. Важливою задачею педагога є формування безпечного освітнього простору, де помилку сприймають як невід'ємну складову процесу навчання [18, с. 91].

На думку О. П. Пасічник, ефективне формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників можливе за дотримання певних психолого-педагогічних умов [25, с. 147]. Дослідниця зазначає, що до таких умов належать:

- Підтримка мотивації — навчальний процес має бути побудований на основі внутрішніх потреб учнів, таких як самовираження, самореалізація та між особистісне спілкування.
- Інтерактивність — залучення учнів до активної діяльності, яка сприяє розвитку мовленнєвих і когнітивних навичок.
- Рефлексивність — стимулювання здатності до самоаналізу й формування критичного мислення.
- Автономність у навчанні — можливість учнів самостійно обирати навчальні ресурси, тематику і формат участі у мовленнєвих ситуаціях.
- Соціальне партнерство — створення навчальної спільноти в цифровому середовищі для підтримки взаємодії, співпраці та обміну досвідом [25, с. 147].

Підсумовуючи, слід зазначити, що старший шкільний вік є оптимальним періодом для розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Цей етап характеризується інтелектуальною зрілістю, прагненням до самостійності, високо розвиненою потребою у спілкуванні та зацікавленістю в цифрових технологіях. Гармонійне поєднання психолого-педагогічних особливостей учнів з потенціалом цифрового середовища сприяє ефективному формуванню ІКК.

Для методики навчання іноземних мов у старшій школі особливо важливими є три психологічні домінанти, які необхідно враховувати при плануванні навчальної діяльності: розвиток теоретичного мислення, прагнення до автономії та професійна ідентифікація. Зупинимося докладніше на характеристиці кожної з них.

1. Розвиток теоретичного та критичного мислення. Мислення старшокласників набуває абстрактно-логічного характеру, що суттєво впливає на процес вивчення мови.

- Усвідомлене засвоєння граматики: Учні не просто запам'ятовують граматичні конструкції, а аналізують їх, формулюють правила самостійно за допомогою індуктивного методу та активно застосовують у мові складні синтаксичні конструкції [14, с. 42]. Це сприяє зміцненню мовної компетенції.

- Критичний аналіз інформації: Здатність критично мислити дозволяє старшокласникам вимогливіше ставитися до навчального матеріалу. Учні готові і мають працювати з дискусійними питаннями, оцінювати достовірність джерел інформації (зокрема у цифровому середовищі) та формулювати свої власні обґрунтовані висновки. Це розвиває дискурсивну компетентність (уміння будувати логічно організований текст) та соціальну компетенцію (здатність вести конструктивний діалог).

- Потреба в аргументації: Завдання, спрямовані на підготовку та захист власної позиції, участь у дебатах чи підготовку переконливих презентацій, ефективно відповідають їхнім інтелектуальним потребам.

2. Прагнення до автономії та самостійності. Психологічна потреба в незалежності старшокласників активно трансформується у педагогічну вимогу підвищення автономності в навчальному процесі.

- Самоврядування навчанням: Учням необхідно надати можливість самостійно обирати теми проєктів, формати звітності та додаткові ресурси, а також планувати свій навчальний час. Це сприяє розвитку стратегічної компетентності, тобто здатності організовувати свою діяльність, долати труднощі та ефективно вчитися.

- Роль фасилітатора: Викладач має змінити функцію зі звичайного транслятора інформації на роль помічника чи наставника, який створює умови для самостійного виявлення помилок, корекції власних дій та стимулює до саморефлексії за допомогою якісного зворотного зв'язку.

- Використання персональних цифрових пристроїв (BYOD): Інтеграція таких пристроїв, як смартфони, планшети та ноутбуки у навчальний процес сприяє підсиленню відчуття автономності учнів і їхньої відповідальності за власні результати.

3. Професійна орієнтація та прагматична мотивація. Старші школярі сприймають іноземну мову як інструмент досягнення майбутніх життєвих цілей, надаючи важливого прагматичного значення іншомовним навичкам.

- Академічна мобільність: Готуючись до вступу до університетів чи роботи з академічними текстами, учні опановують особливості формального стилю та спеціалізовану термінологію. Це формує їхню академічну іншомовну комунікативну компетентність.

- Професійна значущість: Інтерес до майбутньої професії стимулюється через моделювання професійних ситуацій, як-от інтерв'ю, ділове листування чи презентація ідей у відповідній галузі – ІТ, медицина, бізнес чи туризм.

- Внутрішня мотивація через успіх: Завдання, які мають прямий зв'язок із професійними чи особистими інтересами учнів, підсилюють їхнє бажання навчатися, роблячи внутрішню мотивацію більш стійкою порівняно із зовнішнім тиском оцінок чи очікувань оточення.

Значущість спілкування з однолітками [23, с. 88] необхідно максимально використовувати в процесі навчання ІКК.

Навчання у співпраці, що включає групові проєкти, роботу в парах і рольові ігри, допомагає розвивати соціальні навички завдяки взаємодії та спільній діяльності задля досягнення спільної мети. Такий підхід формує так звану "безпечну зону" для мовленнєвої практики, де страх помилок мінімізується через підтримку інших учасників групи.

Старшокласники, попри те, що загалом більш емоційно стабільні в порівнянні з молодшими підлітками, все ж залишаються чутливими до публічної критики. Тому вчителю важливо забезпечити: створення середовища без оцінювання, де основний акцент спрямований на розуміння, а не на досягнення ідеалу; можливість для менш публічної мовленнєвої практики, наприклад у форматі приватних чатів або закритих груп у цифровому просторі, що сприяє зниженню рівня тривожності.

Значну роль також відіграє потреба самовираження, особливо в цифровому середовищі. Соціальні мережі, такі як Instagram, можуть стати джерелом мотивації для старшокласників. Завдання на створення власного контенту іноземною мовою — від відео-блогів і інфографік до тематичних постів — допомагають перетворити навчальний процес на суспільно важливу й цікаву діяльність.

Старший шкільний вік є періодом підвищеної сенситивності для інтенсивного розвитку іншомовної комунікативної компетентності (ІКК). Це обумовлено значними змінами, які відбуваються у когнітивній та особистісній сферах учнів. У цей період формуються абстрактно-логічне та критичне мислення, що дає змогу старшокласникам свідомо засвоювати складні мовні конструкції, аналізувати автентичні тексти і створювати аргументовані власні судження. Навчальна мотивація набуває прагматичного спрямування, орієнтованого на майбутнє професійне самовизначення та академічну реалізацію, що ставить перед педагогами завдання використовувати навчальний матеріал, максимально наближений до реальних життєвих і професійних потреб.

Прагнення соціальної само ідентифікації та автономії зумовлює важливість впровадження інтерактивних підходів, командної роботи, а також забезпечення учням широкого вибору навчальних ресурсів і форматів діяльності. Висока цифрова грамотність старшокласників відкриває можливості для ефективного використання цифрових платформ як ключового інструмента для автентичної та спонтанної комунікації, а також розвитку навичок само презентації.

Таким чином, ефективне формування ІКК у старшій школі можливе лише за умови, що педагогічна стратегія базуватиметься на принципах проблемності, автономії, партнерства та інтеграції цифрових технологій. Це передбачає врахування цілісного комплексу психолого-педагогічних особливостей цієї вікової групи.

1.3. Використання соціальних мереж як засобу навчання іноземних мов

У сучасному освітньому середовищі соціальні мережі набувають дедалі більшого значення як інтерактивний майданчик для вдосконалення мовленнєвих і комунікативних навичок. Їхнє застосування у навчанні іноземних мов відповідає вимогам нового покоління учнів, які активно використовують цифрові технології. Це явище сприяє модернізації навчальних методик, особливо в аспекті розвитку іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) старшокласників [8, с. 45].

Соціальні мережі — це інтернет-платформи, призначені для створення, поширення та обміну інформацією, ідеями, зображеннями, відео та текстами між користувачами. Найбільш популярними серед молоді є такі майданчики, як Instagram, Facebook, TikTok, YouTube, Telegram тощо. Вони надають можливості для інтерактивної взаємодії, багатофункціонального контенту, швидкого отримання зворотного зв'язку та формування навчальних спільнот.

Організація навчання старшокласників має базуватися на принципах особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Це передбачає, що педагог повинен зважати на індивідуальні освітні траєкторії учнів, їхні інтереси, рівень самостійності, мотивацію та комунікативні навички. Особлива увага приділяється створенню ситуацій успіху та формуванню позитивного сприйняття помилок як природної складової навчального процесу [34, с. 39].

Використання цифрових технологій у вивченні іноземних мов сприяє реалізації принципу інтерактивності, забезпечує оперативний зворотний зв'язок і дозволяє різноманітно подавати навчальний матеріал. Для старшокласників особливо дієвим є поєднання формального та неформального підходів до навчання, коли освітні завдання органічно вплітаються у їхню повсякденну

цифрову активність. У цьому контексті використання соціальної мережі Instagram стає педагогічно виправданим, оскільки відповідає як соціальним, так і когнітивним потребам даної вікової категорії [33, с. 202].

С.Ніколаєва зазначає, що ефективність використання цифрового середовища у процесі навчання мов полягає в створенні умов для природного мовного занурення, які сприяють автентичності комунікативних ситуацій [1, с. 88]. Тому соціальні мережі можуть виступати як додатковим, так і основним інструментом освітнього процесу, вдало доповнюючи традиційні методи навчання в школі.

З точки зору теорії соціального конструктивізму, освітній процес у соціальних мережах базується на співпраці, обміні досвідом і взаємодії між учасниками. Такий підхід сприяє не тільки засвоєнню лексико-граматичних структур, але й формує соціокультурну компетентність, що є важливою складовою інтеркультурної комунікативної компетенції [37, с. 56]. Розглянемо ключові переваги використання соціальних мереж у навчанні іноземних мов, які безпосередньо впливають на розвиток мовних і комунікативних навичок учнів.

1. Автентичне мовне середовище. Соціальні платформи забезпечують доступ до природних текстів і виразів — публікацій, коментарів, відеоматеріалів, підписів до фотографій, історій тощо. Цей формат сприяє зануренню у реальний мовний контекст, де освоєння нової лексики та граматики відбувається органічно [37, с. 119].

2. Мотивація до навчання. У старшокласників викликає зацікавлення створення власного контенту, обговорення актуальних тем та комунікація з однолітками, що заохочує до активного використання іноземної мови у життєвих ситуаціях [31, с. 73].

3. Розвиток цифрової компетентності. Застосування соціальних мереж у навчальному процесі вимагає пошуку та критичного аналізу даних, що формує навички роботи з інформацією і сприяє медіаграмотності як складовій освітньої компетентності [53, с. 211].

4. **Індивідуалізація освітнього процесу.** Учні мають можливість самостійно обирати теми, види контенту та ритм виконання завдань, що робить навчання персоналізованим і адаптованим до їхніх потреб [28, с. 95].

5. **Інтерактивність і миттєвий зворотний зв'язок.** Соціальні мережі надають можливість швидко отримувати коментарі, оцінки та поради, стимулюючи учнів до само рефлексії вдосконалення мовних навичок [18, с. 184].

Використання соціальних мереж у навчанні іноземних мов має ґрунтуватися на врахуванні вікових, когнітивних та мотиваційних особливостей старшокласників. Психологи зауважують, що у цьому періоді формується високий рівень самосвідомості, прагнення до самовираження, активність у спілкуванні та зацікавленість у візуальних способах подання інформації [32, с. 52].

Ефективне застосування соціальних мереж можливе за таких умов:

- визначення педагогічної мети, зокрема компетентностей, що мають бути сформовані;
- поєднання навчального контенту з неформальними матеріалами, наближеними до реальних життєвих ситуацій;
- надання учням контрольованої автономії, коли вчитель лише спрямовує діяльність і водночас залишає простір для творчості;
- створення безпечного цифрового середовища із врахуванням етичних норм онлайн-спілкування [25, с. 142].

Соціальні мережі відкривають можливості для реалізації принципів особистісно орієнтованого навчання, за яких учень стає активним учасником комунікації, а не просто пасивним отримувачем знань. Такий підхід відповідає сучасним принципам формування міжкультурної комунікативної компетенції, яка інтегрує когнітивний, діяльнісний, соціокультурний та емоційно-ціннісний компоненти [46, с. 60].

Instagram є однією з найпопулярніших соціальних мереж серед старшокласників, що робить її перспективною для педагогічного застосування.

Ця платформа відкриває різноманітні освітні можливості, які включають:

- створення спеціалізованих сторінок для навчання, наприклад, блогів іноземною мовою;
- публікацію коротких текстів, підписів до фото, сторіз та відео для розвитку як писемного, так і усного мовлення;
- використання функції коментарів як інструменту для вдосконалення діалогічного спілкування;
- візуалізацію навчального контенту за допомогою інфографіки, схем, міні-уроків та лексичних добірок;
- формування навчальних спільнот для взаємної підтримки і дискусій з важливих тем [33, с. 187].

Дослідження підкреслюють, що формат Instagram поєднує лаконічність, естетику та інтерактивність, відповідаючи когнітивним особливостям старшокласників із переважно візуальним типом сприйняття інформації [55, с. 99]. Цей підхід не тільки стимулює цікавість до навчання, але й сприяє формуванню глибокої внутрішньої мотивації до вивчення іноземних мов.

У контексті вивчення іноземних мов соціальні мережі можуть бути корисними в таких форматах:

- Онлайн-проекти, що включають створення спільних блогів, відео контенту чи тематичних сторінок.
- Міні-завдання у форматі *microlearning* — короткі інтерактивні вправи, оформлені як пости або сторіз.
- Веб-квести — завдання для пошуку і аналізу інформації іноземною мовою, які сприяють розвитку навичок роботи з джерелами.
- Онлайн-дискусії в коментарях чи чатах, спрямовані на вдосконалення вміння аргументувати свою точку зору.
- Цифрове портфоліо, що складається з власних публікацій, відображаючи прогрес у формуванні іншомовної комунікативної компетенції [24, с. 76].

Аналізуючи досвід сучасних дослідників (С. Ніколаєва, О. Пасічник, Т. Ткачук, О. Литвиненко), можна дійти висновку, що використання соціальних

мереж створює унікальні передумови для формування іншомовної комунікативної компетентності. Це пояснюється їх здатністю об'єднувати:

- Автентичність комунікації, що забезпечується реальними мовленнєвими ситуаціями;
- Інтерактивність через безпосередній обмін інформацією між учасниками;
- соціальну взаємодію, яка включає формування спільнот, реалізацію проєктів і проведення дискусій;
- культурну інтеграцію завдяки ознайомленню з реаліями мовного середовища [33, с. 154].

Отже, соціальні мережі можуть слугувати ефективним інструментом впровадження компетентнісного підходу в освітній процес. Вони сприяють одночасному розвитку мовленнєвих, соціокультурних, стратегічних і цифрових компетентностей старшокласників.

Висновки до розділу 1

У першому розділі здійснено теоретичний аналіз проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) старшокласників у цифровому освітньому середовищі. Уточнено сутність ІКК як інтегративної характеристики особистості, що поєднує мовну, мовленнєву, соціокультурну, соціолінгвістичну, дискурсивну та стратегічну компетентності й забезпечує ефективну іншомовну комунікацію. Обґрунтовано, що формування ІКК є провідною метою навчання іноземних мов у старшій школі, а цифрове освітнє середовище створює умови для інтерактивності, персоналізації навчання та залучення учнів до автентичного іншомовного спілкування. Визначено значення компетентнісного, комунікативного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів у розвитку мовленнєвої активності, критичного мислення та медіаграмотності учнів.

Проаналізовано психолого-педагогічні особливості старшокласників, зокрема прагнення до самовираження, автономії та активне використання цифрових засобів комунікації, що зумовлює необхідність створення мотиваційного навчального середовища. Встановлено, що соціальні мережі мають значний дидактичний потенціал у навчанні іноземних мов завдяки автентичності матеріалів, інтерактивності та можливостям міжкультурної взаємодії за умови належного педагогічного супроводу. Узагальнено, що формування ІКК в цифровому середовищі є багатокomпонентним процесом, який передбачає поєднання традиційних і цифрових форм навчання та трансформацію ролі вчителя в організатора й фасилітатора освітнього процесу.

Розділ 2. Методичні аспекти формування ІКК учнів 9-11 класів використанням Instagram

2.1. Етапи формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів засобами соцмережі

Сучасну освіту важко уявити без впровадження цифрових технологій, серед яких важливу роль відіграють соціальні мережі. Однією з найбільш перспективних платформ є Instagram, який пропонує мультимедійний контент, інтерактивні функції та можливість прямої комунікації. Для учнів старших класів ця платформа є звичним середовищем спілкування, що дозволяє ефективно поєднувати вивчення іноземної мови з реальними соціальними взаємодіями [42, с. 12].

Іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) включає сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для успішного спілкування іноземною мовою. Вона охоплює такі складові, як лексико-граматична, стратегічна, соціолінгвістична та соціокультурна [36, с. 102]. Використання Instagram у процесі формування ІКК у старшокласників сприяє активній практиці мовлення, письма, аудіювання та читання, створюючи мотивуюче середовище для навчання.

Використання Instagram сприяє впровадженню комунікативно-діяльнісного підходу, який базується на навчанні через виконання автентичних завдань, що імітують реальні життєві ситуації [45, с. 112]. На основі аналізу науково-методичної літератури виокремлено класичні етапи формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) старшокласників, які забезпечують послідовний розвиток усіх її складових – лексико-граматичної, стратегічної, соціолінгвістичної та соціокультурної компетентностей:

1. Сприйняття та осмислення – на цьому етапі, спрямованому на розуміння суті інформації та виділення ключових елементів Stories та Reels слугують джерелом автентичного аудіо-візуального контенту.

Суть етапу: Учень активно засвоює інформацію, прагнучи її зрозуміти, виділяючи ключові елементи змісту та структури.

Педагогічний аспект: Це фундаментальний етап когнітивного розвитку, під час якого формується базове уявлення про мову, культурні особливості та ситуації спілкування.

Роль у формуванні ІКК: Слугує основою для розвитку всіх інших компетентностей, оскільки неможливо коректно використовувати лексико-граматичні знання, стратегії або соціокультурні норми без глибокого розуміння матеріалу [47, с.370].

Приклади діяльності:

- Stories з Опитуваннями та Тестами: Вчитель публікує коротке Story (15 секунд) з діалогом або монологом носія мови на певну тему. Далі використовуються інтерактивні стікери (Poll, Quiz, Slider) для миттєвої перевірки розуміння основної ідеї, значення нових слів чи культурних посилань.

- Reels-Дайджест: Учні переглядають Reel (до 90 секунд), що містить швидку нарізку фактів чи візуальних метафор на тему уроку. Завданням є виділити 3 ключові фрази або 2 основні культурні особливості, які були представлені візуально.

2. Узагальнення – знання систематизуються, формуються загальні принципи та взаємозв'язки між мовними явищами.

Мета етапу: Учень упорядковує отримані знання, виділяючи загальні принципи та встановлюючи зв'язки між мовними явищами.

Педагогічний аспект: На цьому етапі відбувається процес абстрагування та структурування інформації, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розумінню мовних закономірностей.

Роль у формуванні ІКК: Даний етап допомагає інтегрувати знання в когнітивну систему учня, що дозволяє застосовувати їх у різноманітних контекстах і комунікативних ситуаціях [47, с.336].

Приклади завдань:

- **Граматичний/Лексичний Reel:** Учні створюють короткий *Reel*, де за допомогою швидкої зміни тексту, фонової музики та візуальних ефектів демонструють принцип використання певного граматичного часу чи групи фразових дієслів. Наприклад, *Reel* про різницю між *PresentPerfect* та *PastSimple*, де кожен приклад має окремий візуальний ряд. Це сприяє не лише засвоєнню, але й креативному структуруванню інформації.

- **Стікери «Link» для Таблиць:** У *Stories* розміщується скріншот або зображення зі **створеною учнями таблицею** (наприклад, класифікація синонімів), а через стікер «Link» додається посилання на GoogleDoc з повним описом цих правил, що допомагає інтегрувати знання в когнітивну систему учня.

3. Закріплення – нові знання та навички закріплюються у пам'яті через повторення, вправи та виконання типових завдань.

Суть етапу полягає у закріпленні знань через повторення, виконання вправ та вирішення типових завдань, спрямованих на запам'ятовування й автоматизацію умінь і навичок.

Педагогічний аспект цього етапу зосереджений на формуванні довготривалої пам'яті та стійких мовних компетенцій.

Роль у формуванні ІКК : він сприяє впевненому опануванню лексики, граматики та комунікативних стратегій, що є основою для практичного застосування мови [47,с.395].

Приклади діяльності

- **Story «GapFill» (Заповнення Пропусків):** Вчитель або учень створює *Story*, де зображено фотографію (ситуацію) та речення з пропуском. Стікер «**Questions**» використовується для того, щоб учні вписували правильну лексичну одиницю чи граматичну форму. Це забезпечує швидке та багаторазове повторення.

- **Міні-Діалог у Reels (Role-Play):** Пари учнів записують 30-секундний *Reel*, де розігрують типову ситуацію (наприклад, замовлення кави, запитання

про дорогу), використовуючи нові, закріплені фрази. Це допомагає перейти від пасивного знання до **активного використання** мови.

4. Практичне застосування – учень використовує набуті знання на практиці, вирішуючи комунікативні завдання та моделюючи ситуації реального спілкування.

Суть етапу полягає у використанні учнем отриманих знань для вирішення комунікативних завдань і моделювання ситуацій, близьких до реального спілкування.

Педагогічний аспект зводиться до інтеграції теоретичних знань і практичних навичок, коли навчальний процес максимально наближений до природного мовного середовища.

Роль у формуванні ІКК полягає у розвитку мовленнєвих, соціокультурних та стратегічних навичок через активну практику і взаємодію [47, с.83].

Приклади діяльності

- **InstagramLiveSimulation (Дебати):** Учні використовують формат *InstagramLive* для проведення групових дискусій (*#HashtagDebate*) або міні-презентацій. Це максимально наближено до публічного усного мовлення, розвиває швидкість реакції та стратегічне мислення в умовах реального часу.

- **Створення Автентичних Stories/Reels:** Учні створюють *Stories* або *Reels* про свій шкільний чи особистий досвід, використовуючи автентичні елементи (музику, геотеги, стікери) та нову лексику. Наприклад, *Reel* про свій «Ecoday» або «Healthysnack», де мова використовується як інструмент самовираження та взаємодії.

5. Подання результатів – результати навчальної діяльності презентуються, аналізуються та оцінюються, що дозволяє учням усвідомлювати власні досягнення та недоліки.

Суть етапу: Учень демонструє та аналізує результати своєї навчальної діяльності, оцінює власні досягнення та виявляє недоліки.

Педагогічний аспект: Важливий етап рефлексії та самоконтролю, який дозволяє учням усвідомити прогрес і скоригувати подальші дії.

Роль у формуванні ІКК: Сприяє розвитку стратегічної компетентності, навичок самооцінки та здатності до саморегуляції в комунікативній діяльності [47,с.416].

Приклади діяльності:

- **Reel-Портфоліо/Summary:** Учні створюють короткий фінальний *Reel*, де використовують нарізку своїх найкращих *Stories* та *Captions* з проекту. Голосовий супровід (*Voiceover*) англійською мовою містить самооцінку: “*I learned that... My biggest challenge was... My language improved by...*” Це сприяє розвитку навичок самооцінки та здатності до саморегуляції[43, с. 470].

- **Стікер «Ask Me Anything» (AMA) для Фідбеку:** Учень розміщує *Story* зі стікером «Questions» (AMA), пропонуючи однокласникам поставити запитання щодо його проекту чи вивченої теми. Це стимулює комунікативну взаємодію та надає додатковий простір для практики.

Запропонована послідовність етапів формування іншомовної комунікативної компетентності забезпечує систематичний і поетапний розвиток усіх її складових. Використання сучасних цифрових платформ, таких як Instagram, дозволяє практично реалізовувати кожен із цих етапів. Це інтегрує навчальний процес в автентичний комунікативний контекст і сприяє засвоєнню не лише лексико-граматичного матеріалу, а й розвитку стратегічної, соціолінгвістичної та соціокультурної компетентностей. Такий підхід сприяє не лише засвоєнню лексико-граматичного матеріалу, але й розвитку стратегічної, соціолінгвістичної та соціокультурної компетентностей, які є важливими для ефективної міжкультурної взаємодії та успішного застосування іноземної мови в реальному житті.

Таким чином, використання соціальних мереж у навчальному процесі дозволяє органічно поєднувати традиційні методи з можливостями цифрового середовища, створюючи умови для активного, мотивованого та результативного навчання старшокласників [47, с. 336–370]

Після консолідаційно-трансферного етапу доцільно впроваджувати додаткові форми діяльності для закріплення, систематизації та поглиблення здобутих компетентностей. Серед них можна виділити такі напрям:

Проектна діяльність:

- створення спільних тематичних блогів чи акаунтів класу;
- розробка мультимедійних проєктів, що містять текст, аудіо та відеоматеріали; - участь у міжнародних мовних челенджах і флешмобах.

Рефлексивно-аналітична діяльність:

- ведення електронного портфоліо з аналізом власних досягнень і помилок;
- відстеження прогресу шляхом порівняння перших та останніх публікацій на обрану тему;
- створення індивідуальних словників і збірників виразів для подальшого використання.

Комунікативна взаємодія:

- обговорення дописів однокласників за допомогою коментарів чи особистих повідомлень;
- участь у групових дискусіях у форматі прямих ефірів;
- колективне створення міні-історій або відеороликів на навчальні теми.

Творча та креативна діяльність:

- створення відео, мемів чи колажів для ілюстрації нової лексики або граматичних конструкцій;
- розробка інтерактивних історій із опитуваннями та завданнями для аудиторії; - використання Instagram як платформи для презентації своїх проєктів.

Ці види діяльності дозволяють інтегрувати мовну, стратегічну та соціокультурну компетенції, сприяючи розвитку творчості та критичного мислення учнів.

Отже, після консолідаційно-трансферного етапу учні вже володіють основними комунікативними компетенціями та можуть успішно використовувати їх у реальних ситуаціях. Однак для ґрунтовного закріплення, впорядкування та розширення здобутих знань і навичок необхідно

впроваджувати додаткові види діяльності, які органічно поєднують комунікативний, соціокультурний і творчий аспекти. Такі підходи сприяють подальшому вдосконаленню мовної компетентності, розвитку стратегічного мислення і творчого підходу, а також допомагають ефективно інтегрувати вивчене на попередніх етапах у цілісну систему знань.

Впровадження соціальної мережі Instagram в освітній процес вимагає дотримання певних методичних принципів, які сприяють результативному розвитку іншомовної комунікативної компетентності.

- **Принцип активної участі** учнів передбачає, що кожен школяр має брати активну участь у створенні обговоренні контенту (публікацій, історій, рілз), що спонукає до практичного використання мовних знань і стимулює розвиток мовленнєвої активності[21, с. 60].

- **Принцип послідовності та системності** вимагає поступового й структурованого навчального процесу: від мотиваційних завдань до застосування набутих знань у реальних комунікативних ситуаціях[9, с. 78].

- **Принцип інтеграції комунікативних і цифрових компетенцій** полягає в тому, що завдання на платформі Instagram об'єднують розвиток усіх мовних навичок – говоріння, письма, аудіювання та читання – із тренуванням цифрової грамотності. Це включає роботу з фото-й відеоматеріалами, мультимедійним контентом та оцінювання інформації[17, с. 45].

- **Принцип контекстуального навчання** передбачає створення завдань, максимально наближених до реальних життєвих ситуацій учнів, з урахуванням їхніх інтересів і соціального досвіду. Такий підхід забезпечує краще засвоєння матеріалу і сприяє підвищенню мотивації[21, с. 58].

- **Принцип формувального оцінювання** ґрунтується на регулярному аналізі результатів навчання за допомогою портфоліо публікацій, механізмів взаємо оцінки та коментарів. Це допомагає розвивати усвідомленість під час навчання та стимулює рефлексивні вміння[30, с. 46].

Застосування цих принципів сприяє системному, інтегрованому та мотивуючому навчанню із залученням можливостей Instagram.

Після завершення етапу консолідації та передачі отриманого досвіду варто впроваджувати нові форми діяльності, спрямовані на закріплення, систематизацію та поглиблення набутих компетенцій.

Проектна діяльність орієнтована на:

- створення спільних тематичних блогів чи акаунтів класу;
- розробку мультимедійних проєктів, що об'єднують текстові, аудіо та відео елементи;
- участь у міжнародних мовних челенджах та флешмобах [48, с. 80].

Рефлексивно-аналітична діяльність передбачає:

- ведення електронного портфоліо для аналізу власних досягнень і помилок;
- оцінювання прогресу через порівняння початкових і останніх постів за заданою тематикою;
- створення персональних словників та збірок фраз для подальшого застосування [17, с. 48].

Комунікативна взаємодія включає:

- обговорення постів однокласників через коментарі й особисті повідомлення;
- участь у групових дискусіях у форматі Live;
- спільне створення міні-історій або роликів з освітньої тематики.

Творча та креативна діяльність спрямована на:

- створення відео, мемів і колажів, які демонструють нову лексику чи граматичні конструкції;
- розробку інтерактивних stories з опитуваннями й завданнями для аудиторії;
- використання Instagram як платформи для презентації власних проєктів [9, с. 81].

Такі види діяльності сприяють об'єднанню мовної, стратегічної та соціокультурної компетенцій, а також стимулюють розвиток креативності й критичного мислення в учнів. Використання соціальної платформи Instagram

дозволяє старшокласникам не лише вдосконалювати мовні здібності, але й навчатися ефективно співпрацювати, організовувати власну діяльність і застосовувати набуті знання в реальних комунікативних ситуаціях. Такий підхід відповідає сучасним вимогам освіти, яка орієнтується на всебічний розвиток особистості учня як активного учасника процесу навчання, здатного до саморефлексії та творчої самореалізації[21, с. 63].

Використання соціальної мережі Instagram у процесі розвитку іншомовної комунікативної компетентності старшокласників є дієвим інструментом сучасного освітнього процесу. Ця платформа забезпечує інтерактивність, автентичність і мотиваційну складову навчального середовища, сприяючи формуванню ключових компонентів компетентності — мовної, соціокультурної, стратегічної та дискурсивної. Запропонована модель, яка включає мотиваційно-цільовий, когнітивно-комунікативний, практико-комунікативний, рефлексивно-аналітичний і консолідаційно-трансферний етапи, дозволяє систематично розвивати комунікативні навички учнів.

Через інтеграцію навчальних і цифрових компетенцій Instagram створює умови для глибокого занурення у мовне середовище, сприяючи самовираженню, співпраці та рефлексії. Таким чином, застосування цієї соціальної платформи не лише покращує ефективність вивчення іноземної мови, а також стимулює розвиток творчого потенціалу, критичного мислення і цифрової грамотності в учнів старших класів.

2.2. Комплекс вправ для формування ІКК старшокласників за допомогою соціальної мережі Instagram

Розроблений комплекс вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у середовищі Instagram базується на поєднанні особистого педагогічного досвіду з перевіреними практиками, описаними у науково-методичній літературі. [39, с. 140;]. Частина вправ була адаптована із міжнародних джерел, а деякі створено самостійно, враховуючи специфіку освітнього контексту та індивідуальні потреби учнів. Основний підхід

спрямований на поступовий розвиток іншомовної компетентності через інтеграцію візуальних, мультимодальних та комунікативних методів навчання.

Цей комплекс спрямований на забезпечення доступу до автентичної мовної практики, одночасно стимулюючи ефективне володіння мовою. Система вправ побудована на принципі поступового ускладнення. Вона починається з простого сприйняття інформації, що включає читання текстів, перегляд зображень та відео. Далі йде етап репродуктивної діяльності, який охоплює створення підписів і коментарів. Наступним кроком є виконання інтерактивних завдань, таких як участь у дебатах і дискусіях. Завершальним етапом є продуктивна діяльність, яка передбачає роботу над міні-проєктами, написання публікацій чи розробку електронних плакатів. [50, с. 2].

Система вправ організована на основі принципу поступового ускладнення:

- Сприйняття інформації: читання текстових матеріалів, перегляди зображень і відеоматеріалів.
- Репродуктивна діяльність: створення підписів, формування коментарів до контенту.
- Інтерактивні завдання: участь у дебатах, дискусії та обмін повідомленнями.
- Продуктивна діяльність: робота над міні-проєктами, написання постів, розробка електронних плакатів [70, с. 260].

Мультимодальний підхід поєднує текст, зображення, відео, підписи, хештеги та коментарі, сприяючи одночасному розвитку навичок інтерпретації та створення повідомлень у різних форматах [60, с. 597]. Використання автентичних завдань, що відображають реальну культуру та життя старшокласників, підвищує мотивацію учнів і формує природний контекст для спілкування [39, с. 140].

Приклади вправ

1. Візуальний словниковий (Visual Vocabulary)

Опис вправи: Учні працюють із 3–5 зображеннями, створюючи 1–2 речення іншою мовою під кожним із них, використовуючи запропоновані слова. Додатково вони залишають коментар із синонімами чи поясненнями [50, с. 3].

Приклад зображень: парк, ліс, фото сніданку, сцена у школі.

Приклад виконання: Зображення: яблуко.

Речення: I eat a red apple every morning.

Коментар: Synonym for "eat" — "consume."

Адаптація за рівнем:

- Для учнів, які потребують підтримки: пропонуються підказки зі словами (наприклад, apple, banana, orange).

- Для сильніших учнів: передбаче на можливість скласти запитання для однокласників (наприклад, Which fruit do you eat every day?).

Оцінювання: здійснюється за трьома критеріями — точність використання лексики (0–3 бали), відповідність опису зображенням (0–3 бали) та рівень креативності (0–2 бали).

2. Caption Challenge — Створення підписів

Опис вправи: Учні пишуть короткі підписи до зображень (до 150 символів), включаючи як мінімум два нові слова. Після цього вони обмінюються підписами в парах, надаючи взаємний фідбек. Найкращі роботи публікуються у розділі highlights класного акаунту, щоб відзначити творчі підходи [39, с. 140].

Приклади завдань: Зображення: учень читає книгу на лавці.

Підпис: Learning outdoors improves focus and creativity.

Зображення: група учнів садить дерева.

Підпис: Our eco-project helps the school environment thrive.

Оцінювання: - комунікативний намір (0–3), - використання лексики (0–3), - граматична правильність (0–2), - креативність (0–2).

3. #HashtagDebate — Дебати в хештегах

Опис вправи: Учнів коментарях до публікацій обирають хештег команди (#TeamA або #TeamB) та формулюють 1–2 аргументи, обговорюючи тему іреагуючи на позицію опонентів. Викладач виступає модератором, дає рекомендації та визначає найбільш вдалі контраргументи [70, с. 260].

Приклад завдання: Тема: "Чи шкільна форма повинна бути обов'язкова"
 "#TeamA: "Шкільна форма допомагає створити рівність серед учнів."

#TeamB: « Форма – це безпека?» (Школа повинна забезпечувати безпеку за допомогою пропускної системи та охорони, а не за допомогою уніфікації одягу. Достатньо мати учнівський квиток або бейдж).

Оцінювання: - Аргументація (0–4) - Реакція на думку команди опонентів (0–3) - Мовна точність (0–3)

4. CulturaHunt — дослідження культури через Instagram

Опис завдання: Учням пропонується знайти в Instagram6 публікацій на такі теми, як «сніданок», «свято», «місцевий жарт» тощо. На основі цих матеріалів вони створюють електронний плакат із супровідними підписами та аналізують культурні особливості, представлені в публікаціях[39, с. 141].

Приклад виконання: Тема: Традиції сніданків України публікації: фото підсмажених тостів, місцевої випічки, овочевих салатів.

Аналіз: У Тернополі на сніданок часто обирають випічку з кавою, що свідчить про популярність легких ранкових перекусів.

Критерії оцінювання: - Глибина аналізу (0–5) - Використання лексики (0–3) - Якість презентації (0–2) .

5. «Мікропроект: Створення мінікампанії (пости + Reels)»

Опис вправи: Команди 4-6 учнів створюють серію з 3 постів і 1 короткого відео на тему: «Здоровий спосіб життя», «Екологія школи», «Шкільний фестиваль».

Етапи: планування → чернетки підписів → візуальна частина → публікація → зворотний зв'язок [60, с. 597].

Приклад:

Пост 1: Фото салату фруктового із надписом “Healthy snacks boost energy.”

Пост 2: Коротке відео про тренування в спортзалі

Пост 3: Інфографіка про сортування сміття у класах школи

Пост 4: Фото команди під час акції «Ecoday»

Оцінювання: зміст і структура (0–6), мовна адекватність (0–4), дизайн та креативність (0–4), взаємодія з аудиторією (0–3).

Вправи, запропоновані в середовищі Instagram, ефективно сприяють розвитку іншомовної комунікативної компетентності старшокласників. Вони

гармонійно об'єднують формування лексико-граматичних навичок, удосконалення усного та письмового мовлення, розвиток критичного мислення, міжкультурної компетентності та цифрових навичок. Робота в парах і групах допомагає стимулювати взаємодію, сприяє саморегуляції та зміцнює командну співпрацю, а процес публікації результатів у соціальному просторі підвищує мотивацію й інтерес учнів. Комплекс вправ охоплює різноманітні рівні складності та формати діяльності, що забезпечує систематичний і поступовий розвиток мовних та комунікативних умінь.

Для успішного впровадження навчального комплексу вчитель має врахувати кілька ключових аспектів. По-перше, це організація завдань у логічній послідовності: від опрацювання лексики до розвитку комунікативних навичок і завершення проєктною діяльністю [58, с.82]. По-друге, необхідно знайомити учнів із різними жанрами Instagram, їхніми стилістичними особливостями та сприяти розвитку мульти літературних навичок, включаючи роботу з метаданими постів [41, с. 623]. Особливу увагу слід приділити цифровій грамотності та безпеці, що охоплює такі аспекти, як дотримання етики онлайн-спілкування, забезпечення конфіденційності й повагу до авторських прав [50, с. 517].

Додатково рекомендується інтеграція елементів гейміфікації, наприклад, системи балів, бейджів і нагород у highlights, а також сприяння міжнародній співпраці в освітньому процесі через спільні акаунти з учнями з інших країн. Такі підходи суттєво підвищують мотивацію та активну участь школярів. Зрештою, використання вправ на основі Instagram дозволяє не лише поглибити мовні знання, а й формувати сучасну особистість із критичним мисленням, творчим підходом і здатністю ефективно діяти в умовах глобального цифрового середовища.

Результати, яких очікується досягти після виконання запропонованого комплексу вправ, включають розширення активного словникового запасу, покращення навичок створення мультимодальних повідомлень, зростання впевненості в усному та письмовому мовленні, а також розвиток міжкультурної

компетентності з можливістю аналізу культурних практик через візуальні матеріали. Емпіричні дослідження підтверджують позитивний вплив завдань із використанням Instagram на мотивацію та самостійність учнів [50, с. 473; 58, с. 599].

Можливі ризики включають використання неформальної мови в соціальних мережах, що може сприяти закріпленню помилок через відсутність регулярного фідбеку, обмежений доступ до інтернету, проблеми з конфіденційністю, а також ймовірність поверхневого сприйняття інформації [50, с. 531]. Серед рекомендацій для розвитку комплексного підходу запропоновано впровадження електронного портфоліо учня із постами та підписами, організація міжшкільних або міжкультурних обмінів через спільні акаунти, а також створення модуля із цифрової грамотності, що охоплює вміння оцінювати джерела інформації та розуміння прав на використання фото [39, с. 470; 58, с. 623].

У середовищі Instagram комплекс вправ ефективно допомагає формувати іншомовну комунікативну компетентність старшо класників. Це поєднує удосконалення знань лексики, граматики, навичок усного і письмового мовлення, міжкультурної компетентності та цифрової грамотності. Використання мультимодальних і автентичних завдань стимулює мотивацію учнів, заохочує активну участь і сприяє глибокому освоєнню мовного матеріалу. Методично продумане планування вправ та проектних активностей сприяє систематичному розвитку ІКК, одночасно формуючи самостійність, критичне мислення і впевненість у комунікації серед учнів [50, с. 473; 58, с. 599].

Окрім традиційного розвитку лексико-граматичних здібностей, а також усного та письмового мовлення, комплекс вправ із використанням платформи Instagram відкриває нові можливості для впровадження елементів гейміфікації у процес формування іншомовної комунікативної компетентності. Наприклад, учні можуть заробляти бали, бейджі чи відзнаки через активну участь у дебатах (#HashtagDebate), створення креативних підписів у Caption Challenge або

виконання міні проєктів у рамках класного акаунта. Такий підхід сприяє здоровій конкуренції, покращує внутрішню мотивацію та стимулює залученість у навчальний процес [57, с. 473]. Дослідження показують, що інтеграція ігрових елементів у навчання здатна збільшити рівень включеності учнів на 25–30% та сприяти більшому самостійності у вивченні іноземної мови[39, с. 141].

Ще один важливий аспект - це інтернаціоналізація освітнього процесу за допомогою інтерактивних завдань. Учні можуть співпрацювати з однолітками з інших шкіл або країн, обмінюватися публікаціями, обговорювати культурні особливості чи досліджувати локальні традиції за допомогою вправ на зразок *Cultura Hunt*. Такий підхід не лише розширює активний словниковий запас, але й розвиває міжкультурну комунікацію, навички критичного аналізу та толерантність. [594, с. 597]. Це допомагає наблизити навчання до реальних глобальних комунікативних ситуацій, готуючи учнів до успішної академічної та професійної діяльності в міжнародному середовищі.

Інтеграція проєктного навчання та розвиток креативного мислення також є важливою складовою такого підходу. Під час створення мультимодальних постів, електронних плакатів або коротких відео (*Reels*), учні приймають самостійні рішення стосовно композиції, стилю та змісту повідомлень. Це дозволяє розвивати естетичний смак, навички візуальної комунікації та вміння структурувати інформацію у мультимодальному форматі [35, с. 623]. Такий вид діяльності інтегрує лінгвістичні, соціокультурні та цифрові компетентності, що забезпечує всебічний розвиток навичок, необхідних сучасному учневі.

Таким чином, використання комплексу вправ на основі Instagram дає змогу не лише вдосконалити мовну та комунікативну обізнаність, але й формувати сучасну особистість, здатну мислити критично, працювати творчо, ефективно взаємодіяти в цифровому середовищі та орієнтуватися у глобальному культурному контексті. Соціальна мережа як освітня платформа створює природне середовище для комунікації, підвищує рівень зацікавленості учнів, надихає на інноваційність та пов'язує навчання із щоденною діяльністю[39, с. 531; [39, с. 470].

Висновки до розділу 2

У цьому розділі розглядаються теоретичні підходи та методичні розробки для створення системи формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) у старшокласників через використання потенціалу соціальної мережі Instagram. Встановлено, що інтеграція цієї платформи в освітній процес відповідає сучасним вимогам педагогіки, які передбачають поєднання традиційних методів навчання з цифровими технологіями. Завдяки своїй мультимедійності, інтерактивності та популярності серед молоді, Instagram забезпечує унікальне середовище, що мотивує до навчання та сприяє автентичному розвитку всіх ключових компонентів ІКК: лексико-граматичного, соціолінгвістичного, соціокультурного та стратегічного. Цей підхід спирається на комунікативно-діяльнісний принцип, що дозволяє максимально наблизити практику мовлення до умов реального спілкування.

Проаналізовано та адаптовано класичну п'яти етапну послідовність формування інтерактивної комунікативної компетенції (ІКК), яка забезпечує системний розвиток всіх її компонентів у цифровому середовищі: сприйняття і осмислення, узагальнення, закріплення, практичне застосування та презентація результатів. Кожен етап детально проаналізовано з акцентом на його освітній аспект і значення для розвитку ІКК. Особлива увага приділена впровадженню додаткових видів діяльності після етапу консолідації і трансферу, таких як проєктна робота, рефлексивно-аналітичні завдання та творчі підходи, що сприяють поглибленню знань, стимулюють критичне мислення і підтримують творчу самореалізацію. Методологія цього підходу ґрунтується на принципах активної участі, послідовності, інтеграції комунікативних і цифрових навичок, а також формувальному оцінюванню.

На основі визначених методичних принципів створено комплекс із п'яти основних вправ, організованих за принципом поступового ускладнення — від рецептивної діяльності до продуктивної. Вправи, такі як "Visual Vocabulary", "Caption Challenge", "#HashtagDebate", "Cultura Hunt" та "Мікропроєкт", ґрунтуються на мультимодальному підході й передбачають

використання автентичних завдань, що сприяє підвищенню мотивації учнів і забезпечує природний контекст для спілкування. Для оцінювання розроблено систему, яка враховує не лише мовну точність, але також комунікативний намір, креативність і аргументованість висловлювань. Методичні рекомендації охоплюють не тільки порядок виконання завдань і методику їх впровадження, але й аспекти цифрової грамотності та безпечного користування мережею. Крім того, визначено потенційні ризики, так і як використання неформальної мови й питання конфіденційності, передбачено способи їх уникнення.

Розділ 3. Експериментальна перевірка методики формування іншомовної комунікативної компетентності за допомогою Instagram.

3.1. Підготовка та проведення експериментального дослідження

Експериментальне дослідження поставило собі за мету апробацію розробленого комплексу вправ, спрямованого на формування іншомовної комунікативної компетентності школярів старших класів із використанням соціальної мережі **Instagram**. Подана методика ґрунтується на поєднанні традиційних принципів комунікативного навчання іноземних мов та сучасних цифрових технологій, що дозволяють створити інтерактивне навчальне середовище. Таке оточення сприяє розвитку мовленнєвих умінь, соціокультурної обізнаності, лексико-граматичної точності, а також формуванню стратегічних навичок спілкування в іншомовному контексті. Методичний підхід прогнозує системну організацію навчального процесу, поетапне виконання вправ та активну взаємодію учнів у межах онлайн-простору [11, с. 53].

Розроблений комплекс вправ передбачав поєднання репродуктивних і продуктивних видів діяльності, що забезпечувало поступове ускладнення навчального матеріалу та сприяло розвитку автономності учнів. Використання Instagram як освітнього інструменту дозволило інтегрувати автентичний мовний контент, організувати міжособистісну взаємодію в форматі коментарів і дискусій, а також створити природне середовище для практичного застосування мови поза межами класу. Важливим аспектом експерименту стало підвищення навчальної мотивації через залучення учнів до творчих завдань, таких як створення тематичних постів, відео рефлексій і сторіз із дослідженням культурних явищ. Це стимулювало внутрішню потребу у використанні іноземної мови. Завдяки цьому учні поступово переходили від формального виконання завдань до свідомого використання іноземної мови як засобу реальної комунікації, що є основною метою компетентнісного підходу в сучасній іншомовній освіті.

Здійснювали дослідження серед учнів 10–11 класів Тереховлянської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 2. Загальна участь у експерименті взяли 36 школярів, яких поділили на дві групи: контрольну (18 учні) та експериментальну (18 учні). Поділ відбувався на основі результатів констатувального етапу, що містив попереднє тестування рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності. Досягнення обох груп були приблизно рівноцінні, що дозволило забезпечити умови для об'єктивного аналізу змін, які траплялися під час навчального процесу. [29, с. 5].

Експеримент тривав 2 місяці і включав три основні етапи: констатувальний, формувальний та контрольний.

Констатувальний етап був спрямований на визначення початкового рівня розвитку комунікативної компетентності школярів. У процесі діагностики застосовувалися такі методи, як тестування (лексико-граматичний мінімум, говоріння, аудіювання), анкетування, спостереження за навчальною діяльністю та аналіз письмових робіт. Підсумки підтвердили однорідність груп, виявили відсутність статистично значущих відмінностей між ними та стали основою для реалізації формувального етапу.

У контрольній групі навчання проводилося за стандартною навчальною програмою, без використання цифрового середовища. Учні користувалися традиційними навчальними ресурсами: підручником, робочим зошитом, друкованими дидактичними завданнями. Вони виконували групові й індивідуальні завдання, брали участь у бесідах і відтворювали діалоги під час занять у класі.

У експериментальній групі навчання здійснювалось на основі комплексу вправ, розробленого у форматі модульного підходу із залученням соціальної мережі Instagram. Для цієї мети було створено закритий навчальний акаунт, який служив цифровою платформою для публікації навчальних матеріалів, зокрема відео, фото, інфографіки та текстових постів. Через цей акаунт учасники здійснювали комунікативні завдання, брали участь у дискусіях, сторіз-опитуваннях та активно взаємодіяли через коментарі. У процесі

навчання використовувалися три типи модулів: ознайомчий, комунікативно-діяльнісний і рефлексивно-аналітичний.

Перший компонент, ознайомчий блок, передбачав знайомство учнів із навчальним матеріалом за допомогою постів, відео та інтерактивних завдань. Учасники отримували інформацію про тему модуля, визначали свої власні цілі навчання та складали план подальшої роботи. Викладач заохочував активну участь у навчальному процесі, проводячи обговорення матеріалу та ставлячи питання, які сприяли розвитку критичного мислення.

Другий компонент, основний блок, передбачав інтерактивну комунікаційну діяльність. Учні активно брали участь у дискусіях, залишали коментарі до постів однокласників та виконували завдання в форматі онлайн-обміну інформацією. На цьому етапі викладач здійснював контроль за рівнем активності та оцінював якість комунікації за такими показниками: кількість опублікованих матеріалів і коментарів, змістовність дискусій, рівень аргументованості висловлювань, а також самостійність у виконанні завдань.

Третій компонент, який є завершальним етапом, включав підбиття підсумків модуля, аналіз виконаних завдань, рефлексію школярів щодо їхньої роботи та оцінювання досягнутого прогресу за визначеними критеріями. Учні обговорювали власні успіхи, труднощі, з якими зіткнулися, а також способи їх подолання, що сприяло розвитку навичок самоаналізу та саморефлексії [49, с. 4].

Учням проводили інструктаж щодо правил роботи в онлайн-середовищі, слідували принципам інтернет-етики, правильного оформлення матеріалів, своєчасної здачі завдань та виконання взаємного оцінювання. Після завершення кожного модуля проводився самоаналіз і підбиття підсумків.

Контрольний етап передбачав завершальне тестування, а також перевірку усних і письмових видів мовленнєвої діяльності. Структура підсумкового оцінювання відповідала діагностичним інструментам констатувального етапу, що дало змогу здійснити порівняльний аналіз отриманих результатів. До того

ж, використовувалися методи спостереження, аналізу онлайн-активності та самозвіти учнів.

Таким чином, організація та проведення експериментального навчання створили науково обґрунтовані умови для перевірки ефективності розробленого комплексу вправ із використанням платформи соціальної мережі Instagram. Отримані результати піддаються аналізу та систематизації в наступному розділі.

Під час проведення експериментального навчання зосередження було на мотиваційних аспектах та активному долученні учнів до освітнього процесу. Застосування платформи Instagram створювало умови для оперативного отримання зворотного зв'язку, стимулювало учнів до самостійного опрацювання інформації та сприяло розвитку комунікативних навичок у різноманітних форматах: письмовому, усному та візуальному. У рамках кожного модулю очікувалось не лише виконання навчальних завдань, а й обміркування набутих результатів, що допомагало формувати рефлексивний підхід до особистого навчання та покращувало навички критичного мислення.

У дослідженні Zalani та Yousofi встановлено, що використання Instagram сприяло розвитку критичного мислення в учнів. Учасники експериментальних груп показали значне вдосконалення умінь до аргументації, аналізу та розуміння складних питань успів віднесенні з контрольною групою [70, с.7]. Ці результати демонструють те, що соціальні мережі можуть слугувати не лише для розваг, але й бути ефективним освітнім інструментом.

Науковці Cardozo Niño, Rojas Portilla та Sierra Vega здійснили ефективне дослідження у колумбійському університеті, націлене на розвиток словникової компетентності. Вони інтегрували Instagram як інструмент для вдосконалення лексики. За допомогою серії завдань, які передбачали роботу з публікаціями та коментарями, студенти продемонстрували статистично значуще покращення результатів у тестах на лексику [43, с. 15].

Instagram Stories також застосовувалися як засоби для структурованого повторення лексичного матеріалу. Згідно з дослідженням Anisah, Wahjuningsih і

Puspa , вправи, опрацьовані викладачем у форматі сторіз, значно підвищували лексичні результати учнів у порівнянні з традиційними підходами [56, с.93].

Однак, варто зважати на певні обмеження цього підходу. Як підкреслює Berti (2020), Instagram може створювати виклики вигляді поверхневого сприйняття контенту, зниження концентрації, нерівномірної задіяності студентів та труднощів у формуванні глибоких лінгвістичних дискусій [57, с. 10]. З огляду на це, організовуючи випробування , викладачі модулів врахували ці аспекти: було запроваджено правила взаємодії, встановлено час для публікацій і обговорень, а також здійснювався регулярний моніторинг активності учасників.

У підсумку поєднання теоретичних досліджень із практичним експериментом у школі підтверджено, що Instagram є ефективним засобом для розвитку іншомовної комунікативної компетентності, особливо у сферах лексики, критичного мислення та письма. Це застосовується надійною основою для переходу до аналізу експериментальних результатів, які детально розглядаються в наступному розділі.

3.2. Аналіз результатів експериментального навчання та їх узагальнення

Після завершення експериментального навчання було реалізовано деталізований аналіз результатів учнів експериментальної та контрольної груп. Найважливішу увагу приділили ключовим поглядам іншомовної комунікативної компетентності, зокрема розвитку мовленнєвих навичок (слухання, усне мовлення, читання та письмо), створенню соціокультурної грамотності, стратегічних комунікативних умінь, а також когнітивних і мета когнітивних здібностей, які виявлялися під час взаємодії у цифровому середовищі Instagram [46, с. 56].

У експериментальній групі учні активно брали участь у створенні контенту та обговоренні навчальних тем. Інші учні приєднувалися до обговорення, порівнюючи кулінарні традиції різних регіонів України, звертаючи увагу на особливості приготування страв у Львові, Чернівцях, Одесі та інших містах.

Коментарі відзначалися логічністю висновків та коректним використанням лексики й граматики:

- **Учень 1** зазначив, що у Львові на Різдво традиційно готують кутю, узвар, грибну юшку та запечені яблука, що демонструє багатство місцевих традицій.

- **Учень 2** додав, що в Тербовлі популярно готувати на Різдво кутю, борщ з вушками, вареники, риба та пампушки, що підкреслює різноманіття кулінарних звичаїв в Україні.

- **Учень 3** зауважив, що в Одесі печуть різдвяні пряники та пироги з медом і горіхами, що свідчить про особливості локальних святкових традицій.

Такі дискусії стали стимулом для формування соціокультурної компетентності та розвитку критичного мислення, водночас сприяючи активному застосуванню лексики іноземної мови в природному середовищі.[48, с. 9].

Учні виконували завдання, які стосувалися культурних і соціальних аспектів у межах кожного модуля. Наприклад, у модулі «Соціокультурні традиції» їх запитували про вплив цифрових технологій на традиційне святкування у їхній країні.

Результати продемонстрували високий рівень стратегічного мислення та вміння переконливо аргументувати.

- **Учень 4** зазначив, що соціальні мережі дають змогу молоді ділитися фотографіями свят і навіть організовувати онлайн-заходи. Це дійсно зручно, проте він вважає, що це може негативно впливати на оригінальність традицій.

- **Учень 5** підкреслив важливість цифрових платформ у підтриманні зв'язку з родичами, які проживають у різних регіонах України. Це не лише полегшує спілкування, а й допомагає збагаченню культурного досвіду та обміну місцевими традиціями.

- **Учень 6** доповнив, що поширення фото та відео дає нагоду молоді знайомитися зі святковими звичаями інших областей країни. З допомогою цього можна краще зрозуміти культурне розмаїття України та допомогти зберегти традиції для наступних поколінь.

У контрольній групі завдання виконувалися письмово або усно під час уроку, що обмежувало обсяг висловлювань і кількість комунікацій, а відтак знижувало ефективність розвитку комунікативних навичок.

Мовленнєві та когнітивні вміння учнів експериментальної групи продемонстрували високий рівень самостійності. Аналіз їхніх постів і коментарів засвідчив здатність чітко вибудовувати логічну структуру висловлювань, застосовувати різноманітні граматичні конструкції та уважно стежити за точністю лексичного наповнення. Учні активно використовували стратегії самоаналізу: перевіряли правильність орфографії, редагували власні тексти та конструктивно обговорювали помилки своїх однолітків.

Контрольна група показала менш виражені зміни у розвитку цих навичок, що можна пояснити обмеженою взаємодією та відсутністю своєчасного зворотного зв'язку в режимі реального часу [47, с. 87].

Для наочності результатів представлені таблиці:

Таблиця 1. Початковий рівень комунікативної активності учнів

Показник	Експериментальна група	Контрольна група
Кількість коментарів	5,1	5,0
Кількість переглядів постів	12,5	12,8
Кількість активних публікацій	3,0	2,9

Таблиця 2. Підсумковий рівень комунікативної активності учнів

Показник	Експериментальна група	Контрольна група
Кількість коментарів	14,0	6,0
Кількість переглядів постів	28,5	15,0
Активна участь у дискусіях (%)	88	43

Показник	Експериментальна група	Контрольна група
Самостійність у комунікації (%)	82	36

Таблиця 3. Динаміка публікацій за тематичними модулями

Модуль	Експериментальна група	Контрольна група
Лексика	12	5
Граматика	10	4
Соціокультурна тематика	8	3
Комунікативні стратегії	9	4

Результати аналізу показують, що учасники експериментальної групи суттєво покращили комунікативну активність, підвищили рівень самостійності та вдосконалили здатність аналізувати інформацію іноземною мовою. Учасники контрольної групи продемонстрували лише незначні зміни, що підтверджує ефективність авторської методики у розвитку іншомовної комунікативної компетенції [49, с. 4].

Результати експерименту підсумовано за п'ятьма основними критеріями:

- Активність у навчальному процесі включає регулярність публікацій, коментарів і участь у дискусіях.
- Якість мовлення передбачає граматичну правильність, точність у використанні лексики та логічне побудування висловлювань.
- Соціокультурна компетентність охоплює врахування культурних особливостей, адекватність реакцій та дотримання норм етики в спілкуванні.
- Стратегічні навички відображають здатність до ефективного планування, аргументування, глибокого аналізу й само корекції.

- Мотивація та самостійність характеризуються ініціативністю, відповідальністю за власний навчальний процес і активним застосуванням ресурсів соціальних мереж [49, с. 5].

За зазначеними критеріями експериментальна група продемонструвала значно кращі результати, що свідчить про комплексний вплив авторської методики на розвиток мовленнєвої, соціокультурної та когнітивної компетентності.

Динаміку розвитку компетентності між різними групами представлено в таблиці нижче.

Критерій	Експериментальна група	Контрольна група
Активність у навчальному процесі	88 %	43 %
Якість мовлення	85 %	55 %
Соціокультурна компетентність	82 %	40 %
Стратегічні навички	80 %	42 %
Мотивація та самостійність	86 %	38 %

Детальний аналіз виявив, що учні експериментальної групи значно активніше використовували комунікативні стратегії, зокрема перефразування, уточнення, аргументацію та підтримання діалогу. Чимало учасників зазначили, що робота у форматі Instagram сприяла подоланню мовного бар'єра, оскільки можливість підготовки відповідей у комфортному темпі допомагала знизити рівень тривожності.

Аналіз постів показав прогрес у письмовому мовленні: учні поступово переходили від простих речень до більш складних конструкцій, розширюючи свій словниковий запас за допомогою автентичних слів і виразів.

У проведенні дослідження було зафіксовано покращення інтеракційної компетентності: учні навчились коректно висловлювати непорозуміння,

пропонувати альтернативні рішення та розвивати тему конкретними запитаннями, а також частіше брали ініціативу у дискусіях, чого не спостерігалось в контрольній групі.

Особливе зосередження було поставлене на формування навичок саморефлексії. Учні експериментальної групи аналізували свої попередні публікації, знаходили помилки та досліджували ефективніші способи подачі інформації, що демонструє розвиток їхньої мета когнітивної компетентності.

Результати підсумкового тестування відкрили, що учні експериментальної групи на 25–40 % ефективніше виконували завдання, спрямовані на розуміння автентичних текстів, створення письмових висловлювань, ведення діалогів і участь у дискусіях. Особливо виразними стали позитивні зміни у сфері міжкультурної комунікації: учні частіше зверталися до прикладів із реального життя, враховували культурні традиції та проявляли повагу до носіїв мови.

Аналіз довів, що Instagram є дієвим інструментом для розвитку не лише мовних навичок, але й стратегічних, соціокультурних, мета когнітивних та цифрових компетентностей. Учні демонстрували активну участь у комунікаційному процесі, що сприяло розвитку їхнього творчого та аналітичного мислення, а також підвищенню відповідальності за власні результати [46, с. 58].

Підсумки експерименту свідчать, що поєднання традиційних підходів із можливостями цифрового середовища створює новий формат навчання. У ньому учні ефективно використовують здобуті знання у реальних комунікативних ситуаціях, що цілком відповідає потребам сучасного покоління цифрової епохи [47, с. 89].

Результати підсумкового аналізу свідчать, що учні експериментальної групи продемонстрували стійкий прогрес за всіма ключовими критеріями компетентності. Зростання відзначалося в таких аспектах: активність у навчальному процесі (88 %), якість мовлення (85 %), соціокультурна компетентність (82 %), стратегічні навички (80 %) та мотивація до самостійного

навчання (86 %). Натомість, у контрольній групі покращення було менш помітним і варіювалося в межах від 36 % до 55 % за відповідними критеріями

Учні експериментальної групи відзначилися такими досягненнями:

- висока активність у навчальному процесі, яка проявлялася через ініціативність у публікаціях і коментарях;
- помітне вдосконалення мовленнєвих навичок, зокрема правильності та логічності висловлювань;
- розвиток соціокультурної компетентності, що сприяло жвавим дискусіям стосовно місцевих традицій різних регіонів України;
- ефективне використання стратегічних навичок, таких як аналіз, аргументація та планування власних дій;
- підвищення мотивації й самостійності, що відображалось у відповідальному виконанні завдань і активному залученні до роботи з цифровими платформами.

Загалом експеримент показав, що інтеграція класичних методик із можливостями цифрового середовища формує новий тип навчального процесу, в якому учні не просто засвоюють матеріал, а активно застосовують його в реальних комунікативних ситуаціях. Такий підхід можна розглядати як перспективний напрям сучасної іншомовної освіти, що відповідає потребам покоління цифрових користувачів і загальним тенденціям

Висновки до розділу 3

Проаналізовано організацію експериментального навчання старшокласників із використанням комплексу вправ у середовищі Instagram. Досліджено ефективність модульного підходу для формування іншомовної комунікативної компетентності. Здійснено порівняльний аналіз результатів експериментальної та контрольної груп, що засвідчив підвищення активності у навчальному процесі, якості мовлення, соціокультурної компетентності, стратегічних навичок та мотивації до самостійного навчання у експериментальній групі. Виявлено, що застосування цифрового середовища сприяло розвитку мовленнєвих, когнітивних та мета когнітивних умінь, а також активному застосуванню знань у реальних комунікативних ситуаціях.

Зібрані дані доводять, що інтеграція традиційних методик із цифровими технологіями сприяє ефективному розвитку іншомовної комунікативної компетентності, формуванню навичок самостійної роботи, критичного мислення та здатності застосовувати знання в реальних ситуаціях спілкування.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження щодо формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи з використанням Instagram отримано наступні теоретичні та практичні результати:

1. Проаналізовано сутність і структуру іншомовної комунікативної компетентності учнів старших класів. З'ясовано, що ця компетентність охоплює мовну, лексико-граматичну, соціокультурну, стратегічну та мотиваційно-ціннісну складову. Встановлено взаємозв'язок між рівнем розвиненості цих компонентів і успішністю засвоєння іноземних мов. Отримані результати підкреслюють значення поступового формування компетентності для забезпечення тривалих результатів у навчальному процесі.

2. Розглянуто психолого-педагогічні особливості старшокласників як суб'єктів навчання іноземних мов. З'ясовано, що учні 9–11 класів демонструють потребу в різноманітності форм навчальної діяльності, характеризуються високим рівнем мотивації та активно використовують цифрові технології у процесі навчання. Підтверджено важливість врахування цих особливостей під час розробки методичних матеріалів, що сприятиме більш ефективному засвоєнню знань та стимулюватиме активну участь учнів у навчальному процесі.

3. Досліджено потенціал соціальних мереж, зокрема Instagram, як інструменту для формування іншомовної комунікативної компетентності. З'ясовано, що ця платформа створює автентичне мовне середовище, допомагає вдосконалювати навички спілкування і соціокультурну обізнаність, розвиває стратегічне застосування мовних умінь та заохочує учнів до самостійного навчання. Дослідження підтвердило, що використання Instagram значно підвищує мотивацію учнів і сприяє розширенню можливостей інтерактивного освітнього процесу.

4. Визначено основні етапи формування інформаційно-комунікаційної компетентності (ІКК) старшокласників у цифровому середовищі. Виокремлено чотири ключові етапи: підготовчий, етап активного використання Instagram,

контрольний та узагальнюючий. З'ясовано, що поступове впровадження цифрових вправ сприяє стабільному підвищенню рівня ІКК, формуванню системного підходу до навчальної діяльності та дозволяє ефективно оцінювати результати на кожному етапі.

5. Розроблено набір вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) учнів 9–11 класів із використанням можливостей Instagram. У комплексі передбачені завдання, спрямовані на розвиток мовленнєвої активності, вдосконалення лексико-граматичних навичок, формування соціокультурної компетентності та стратегічних умінь. Під час створення вправ враховувалася відповідність завдань рівню підготовки школярів, актуальність контексту нової лексики та заохочення до активного застосування мови. Розроблені вправи гармонійно поєднують навчання з ігровими й інтерактивними компонентами, що сприяє підвищенню зацікавленості учнів у навчальному процесі.

6. Було організовано та реалізовано педагогічний експеримент з метою перевірки ефективності запропонованої методики, який проводився на базі Тереховлянської ЗОШ I–III ступенів № 2. Результати експериментального навчання засвідчили, що учні експериментальної групи продемонстрували суттєво вищі показники за всіма критеріями сформованості іншомовної комунікативної компетентності порівняно з контрольною групою. Аналіз і узагальнення отриманих даних підтвердили зростання навчальної активності учнів, покращення якості мовлення, розвиток соціокультурної та стратегічної компетентностей, а також підвищення мотивації до самостійного навчання. Таким чином, експериментальні результати довели ефективність запропонованої методики та доцільність використання соціальної мережі Instagram як інструменту навчання іноземних мов, що відкриває перспективи подальших досліджень у сфері цифрової педагогіки.

Отже, наше дослідження підтвердило ефективність запропонованої методики формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи з використанням соціальної мережі Instagram як інтерактивного

цифрового освітнього інструменту. Запропонована методика сприяє підвищенню мотивації учнів до вивчення іноземних мов, розвитку усних і письмових мовленнєвих умінь, формуванню соціокультурної обізнаності та стратегічних навичок, а також активізації самостійної навчальної діяльності.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розширенні можливостей використання соціальних мереж і цифрових платформ у навчанні іноземних мов, розробці адаптивних методик для різних вікових груп і рівнів мовної підготовки, а також у вивченні потенціалу поєднання соціальних мереж із засобами штучного інтелекту для персоналізації навчального процесу та формування міжкультурної комунікативної компетентності

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1. Київ: Либідь, 2003. 280 с.
2. Бібік Н. М. (ред.). Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої освіти. Київ: МОН України, 2015. 70 с.
3. Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2011. 90 с.
4. Биков В. Ю., Спірін О. М. Цифрові технології в освіті: сучасні тенденції та перспективи. Київ: ІТЗН НАПН України, 2020. 89 с.
5. Божович Л. І. Особистість і її формування в дитячому віці. Київ: Освіта, 1995. 245 с.
6. Божович Л. І. Личність і її формування в дитячому віці. Київ: Либідь, 2008. 145 с.
7. Виготський Л. С. Психологія розвитку дитини. Київ: Радянська школа, 1997. 310 с.
8. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. Київ: Освіта України, 2018. 240 с.
9. Єрмоленко О. В. Використання соціальних мереж у процесі вивчення іноземної мови старшокласниками. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 55(2). 435 с.
10. Ільїна Т. А. Педагогіка. Київ: Знання, 2014. 352 с.
11. Кірпа Н. О. Соціальні мережі як інструмент формування комунікативної компетентності учнів. Київ: Освіта, 2021. 53-58 с.
12. Кісельова О. М. Цифрові платформи у навчанні іноземних мов: досвід та перспективи. Харків: Основа, 2021. 85-86 с.
13. Коваль Т. І. Психологічні особливості розвитку мислення старшокласників. *Психологічна наука і освіта*. 2018. № 2. 65-72 с.
14. Костюк Г. С. Навчання і розвиток особистості. Київ: Радянська школа, 1999. 54 с.
15. Кравчук Г. С. Використання соціальних мереж у процесі вивчення іноземних мов старшокласниками. *Іноземні мови*. 2021. № 2. 69 с.

16. Кузьміна Н. В. Психологічні особливості формування самооцінки старшокласників. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. № 26.57 с.
17. Лещенко Т. О. Цифрова грамотність як складова іншомовної підготовки учнів старших класів. *Іноземні мови в школі*. 2022. № 2.35 с.
18. Литвиненко О. О. Медіакультура і самопізнання учнів старшої школи. Київ: Генеза, 2021.214 с.
19. Макогін В. М. Методика формування комунікативних навичок через цифрові платформи. Київ: Вища школа, 2024. 4-5 с.
20. Ніколаєва Л. П. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2013.543 с.
21. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2013. 530 с.
22. Огієнко О. І. Педагогічна взаємодія у старшій школі. Тернопіль: Астон, 2015.246 с.
23. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. Київ: Академвидав, 2017.392 с.
24. Пасічник І. І. Інтерактивні методи формування іншомовної компетентності. Київ: Педагогічна думка, 2021. 140 с.
25. Пасічник О. П. Психолого-педагогічні умови формування комунікативної компетентності учнів. Київ: Освіта, 2020.189 с.
26. Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Київ: Логос, 2018.
27. Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ: К.І.С., 2004.160 с.
28. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2006.192 с.
29. Пшемицька Т. В. Інтерактивні технології у формуванні іншомовної компетентності старшокласників. Львів: Світ, 2022.5-10 с.
30. Редько В. Г. Формування міжкультурної компетентності в умовах цифрового освітнього простору. *Педагогічна освіта*. 2020.35 с.

31. Романенко Т. В. Мотиваційні аспекти вивчення іноземних мов учнями старших класів. *Педагогічний процес*. 2019.70-78 с.
32. Савчин М. В. Вікова психологія. Київ: Академвидав, 2016.376 с.
33. Ткачук Г. В. Цифровізація навчання іноземних мов у старшій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2022.198-205 с.
34. Хуторський А. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Київ: Педагогічна думка, 2011.280 с.
35. Anisah S., Wahjuningsih E., Puspa A. The effect of teacher-made vocabulary exercises in Instagram stories on students' vocabulary achievement. *New Language Dimensions*. 2023.74 p.
36. Bachman L. F. Fundamental considerations in language testing. Oxford: Oxford University Press, 1990.100 p.
37. Benson P. Teaching and researching autonomy in language learning. London: Routledge, 2011.49 p.
38. Berti M. Instagram in the foreign language classroom: considerations and limitations. *Journal of Second Language Acquisition and Teaching*. 2020.33 p.
39. Blattner G., Dalola A., Roulon S. Using Instagram to understand invisible culture. *Journal of Digital Educational Technology*. 2024.37 p.
40. Brown H. D. Principles of language learning and teaching. New York: Pearson, 2007.84 p.
41. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. Clevedon: Multilingual Matters, 1997.52 p.
42. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching. *Applied Linguistics*. 1980. 75 p.
43. Cardozo Niño H. N., Rojas Portilla E. P., Sierra Vega C. M. Implementation of Instagram to foster lexical competence. *Bilingual Research Journal*. 2022.43 p.
44. Chomsky N. Aspects of the theory of syntax. Cambridge, MA: MIT Press, 1965. 85 p.
45. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.32 p.

46. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Companion Volume. Strasbourg, 2020. 73 p.
47. Dörnyei Z. Motivational strategies in the language classroom. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 85 p.
48. Ellis R. The study of second language acquisition. Oxford: Oxford University Press, 1994. 45 p.
49. Godwin-Jones R. Social media and language learning. *Language Learning & Technology*. 2017. 213 p.
50. Gonulal T. Instagram as a mobile-assisted language learning tool. *Contemporary Educational Technology*. 2019. 243 p.
51. Harmer J. How to teach English. London: Longman, 2007. 37 p.
52. Hymes D. On communicative competence. In: Pride J., Holmes J. (Eds.). *Sociolinguistics*. 1972. 52 p.
53. Jenkins H. Confronting the challenges of participatory culture. Cambridge, MA: MIT Press, 2009.
54. Krashen S. Principles and practice in second language acquisition. Oxford: Pergamon, 1982. 81 p.
55. Kruk M. Instagram as a tool for developing EFL learners' writing skills. *Teaching English with Technology*. 2020. 42 p.
56. Larsen-Freeman D. Techniques and principles in language teaching. Oxford: Oxford University Press, 2000. 93 p.
57. Little D. Learner autonomy and second language learning. Dublin: Trinity College, 2003. 84 p.
58. Maierová E. Instagram in teaching English for academic purposes. *Advanced Education*. 2024. 31 p.
59. Nation I. S. P. Learning vocabulary in another language. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 23 p.
60. Nasution A. K. P. Instagram in English language learning: a systematic literature review. 2023. 34 p.
61. Oxford R. L. Language learning strategies. Boston: Heinle, 1990. 87 p.

62. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and methods in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.45 p.
63. Selinker L. Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics*. 1972. 78 p.
64. Swain M. The output hypothesis. *Applied Linguistics*. 1995. 67 p.
65. Suryantari H. Exploring ways of using Facebook and Instagram in ELT. *ICCSR Proceedings*. 2018.25 p.
66. Thomas M., Reinders H., Warschauer M. Contemporary computer-assisted language learning. London: Bloomsbury Academic, 2021.89 p.
67. Thorne S. L. Digital literacies. *CALICO Journal*. 2013.78 p.
68. Ur P. A course in language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.55 p.
69. Warschauer M. Technology and social inclusion. Cambridge, MA: MIT Press, 2004.98 p.
70. Zalani M., Yousofi N. The influence of Instagram on EFL learners' critical thinking. *Smart Learning Environments*. 2024.190 p.